

אסתמה

סימנים מיוחדים

אי יכולת להשלים משפט, חולה הידוע כסובל מאסתמה, אלרגיה, צפצופים בנשימה, שימוש בשרירי עזר

סימנים נוספים

נשימה מהירה, דופק מהיר, הזעה וחיוורון, אקספיריום מוארך (קושי בהוצאת אויר), ישיבה עם נטייה קדימה, כיחלון פריפרי, אי שקט/חרדה מוגברת

טיפול

הושבה עם נטייה קדימה, הרגעה, עודד את החולה להשתמש במשאף שלו! נט"ן

סכנות

דום נשימה

אנמנזה רלוונטית

-עבר ידוע על אסתמה? האם ביצע ניסיון לטיפול עצמי במשאף/אינהלציה?
-שימוש קבוע בתרופות ומשאפים לאסתמה
-טיפול שהתבצע בטרם הזעקת האמבולנס
-משך ההתקף? - מתי היה ההתקף האחרון?
-אשפוזים קודמים על רקע אסתמה
-הנשמה בעבר בעקבות התקף נשימתי?
-אלרגיות ידועות? תדירות שימוש המטופל במשאף/ אינהלציה?

גורמים

עשן / אדים כימיקלים
אלרגיה ל: -אבקנים, פרוות בעלי חיים, נוצות, אוכל, תרופות.
-זיהום אויר -מצבי לחץ וחרדה -פעילות גופנית -אויר קר
-אספירציה -עישון

מחלת ריאתית כרונית COPD (chronic obstructive pulmonary disease)

סימנים מיוחדים

בלון\מחולל חמצן לידו, קושי בנשימה, בצקת ברגליים, שפתיים כחולות או ורודות, חזה חביתי

סימנים נוספים

נשימה מהירה ושטחית, אי שקט, היסטוריה של עישון כבד, היסטוריה של דלקת ריאות, שיעול כבד עם ליחה (בשעות הבוקר), סיפור של מחלה דלקתית ברקע

סכנות

הפסקת נשימה, חנק ומוות

סימנים

נפחת-

סימני מצוקה נשימתית
חולה רזה
חזה חביתי

קצות אצבעות הידיים מתנפחות והציפורניים גדולות.

ברונכיט כרוני-

סימני מצוקה נשימתית
רמת חמצן נמוכה בדם
עודף משקל

עייפות

כאבי ראש והפרעות ראייה
שיעול מלווה בכוח רב

גורמים

-עישון כבד
-זיהום אויר
-רגישות יתר בסמפונות
-סיבוך של מחלת ריאות ממושכת
-אייסד

טיפול

הושבה, הרגעה, חמצן, במידת הצורך הנשמה עם העשרה בחמצן, נט"ן

אנמנזה רלוונטית

-כמה חמצן אתה לוקח בד"כ?
-למה הזמנת אותנו כרגע (בCOPD לרוב בשל החמרה במצב)
-מה עשית לפני שהתחיל?

COPD- מחלות ריאה חסימתיות כרוניות הגורמות לשינויים מבניים פתולוגיים הפוגעות בדרכי האוויר העליוניות והתחתונות

דלקת ריאות (Pneumonia)

סימנים מיוחדים

שיעול וליחה (לעיתים דמית),
כאב בחזה המתגבר בזמן נשימה, היסטוריה של חום
(שלא עובר שבוע)/
צמרמורות

סימנים נוספים

קשיי נשימה / נשימה מהירה, דופק מהיר וחלש, חרחורים בנשימה, שיעול וליחה (לעיתים דמית), חולשה כללית

אם יש קוצר נשימה
לתת חמצן

אם יש ירידה
ברמת ההכרה
והופעות נורולוגיות
יש לבדוק שוב סוכר

גורמים

תהליך זיהומי – חיידקי,
ויראלי ופטרייתי
תהליך כימי – שאיפת עשן
אספירציה, חומרי כימיים.
אוטואימוני- חיסוני,
HIV
זיהומי/ דלקתי- כגון שפעת
או זיהום לאחר ניתוח
מחלות כרוניות –
אסטמה/COPD, סוכרת, אי
ספיקת לב
שכיבה ממושכת - פצעי
לחץ

סכנות

בצקת ריאות

טיפול

הושבה עם נטייה
קדימה, הרגעה, נתיב
אויר, חמצן, פינוי, נט"ן
בהתאם לצורך

אנמנזה רלוונטית

האם היית חולה בזמן האחרון? לאחר
טביעה?
כמה זמן זה נמשך?
האם מטופל באנטיביוטיקה/בקר רופא
לאחרונה?
בריא בדרך כלל?

דלקת ריאות- היווצרות הפרשות ותאים דלקתיים בריאות כתוצאה מחלקיקים,
חיידקים ונגיפים

תסחיף ריאתי PE

סימנים מיוחדים

קוצר נשימה פתאומי, כאבים
בחזה, **סיפור מקרה.**
(צלילה, טיסה, ישיבה
ממושכת), קצף דמי
(אופציונאלי)

סימנים נוספים

נשימה מהירה, דופק מהיר, **לחץ דם**
נמוך (זה ההבדל בין אוטם לתסחיף)

סכנות

אי ספיקת לב שמאל
פקקת רגליים, בצקת
ראות ודלקת גרון.

גורמים

נסיעה ממושכת כגון טיסה -כוויות
אוטם חריף בשריר הלב -תסחיף ריאתי בעבר
פקקת רגליים בעבר -דלקת/זיהום
סוכרת -שבר באגן
מטפל לאחר ניתוח -הריון
שכיבה ממושכת במיטה -אי ספיקת לב
סרטן - גלולות הריון -עישון -COPD
-השמנת יתר

חשוב

הנשמה מסייעת תבוצע במצב בו המטופל נושם
מתחת ל8 נשימות בדקה

טיפול

הרגעה,
הושבה,
חמצן, פינוי
בהול לבית
חולים
וחבירה
לנט"ן

אנמנזה רלוונטית

- האם נסע נסיעה
ארוכה לאחרונה?
-טיסה?

תסחיף ריאתי- חסימה של עורק ריאתי במערכת כלי
הדם הריאתית

אנגינה פקטוריס - תעוקת חזה (Angina Pectoris) יציבה/בלתי יציבה

סימנים נוספים

כאבים לוחצים בחזה, הזעה וחיוורון, הקרנות של הכאב, חולשה בחילות והקאות, קוצר נשימה, דפיקות לב

סימנים מיוחדים

כאב מוכר/לא מוכר בעוצמתו שלא בהכרח לאחר מאמץ, חולף/לא חולף לאחר מנוחה/נטילת תרופות

חשוב

מתן אספירין

באירוע לבבי כשיש הזעת יתר

וכאב חזה מופשט

בתנאי:

- שאין דימומים אצל המטופל

- לא סובל מאולקוס

- ולא אלרגי לאספירין

אנמנזה לאספירין:

- האם אתה מדמם

- יש לך אולקוס

- האם אתה אלרגי לאספירין?

מנת אספירין 300 מ"ג

בלעיסה

אוטם בשריר הלב (התקף לב) M.I.

סימנים נוספים

הזעה וחיוורון, דופק מהיר/איטי/לא סדיר, ל.ד. גבוה/נמוך/תקין, בחילות והקאות, דפיקות לב, פחד וחרדה, חולשה קיצונית, קוצר נשימה, בלבול, עור קר. צרבות

סימנים מיוחדים

פחד למות, כאב מופשט מקרין שאינו משתנה במגע או נשימה, הקרנות ללסת תחתונה, בטן עליונה, כתף שמאל וגב.

טיפול

הושבה, הרגעה, נט"ן, חמצן, אספירין בלעיסה

סכנות

הפרעות קצב VF, אי ספיקת לב, הלם לבבי

אנמנזה רלוונטית

- היה לך בעבר?

- מכיר את הכאב?

- עשית מאמץ גופני?

- יכול למקם את הכאב?

- כמה כואב מ10-1?

- איזה סוג כאב זה? (לרוב לוחץ)

- משתנה במגע? משתנה בנשימה?

MI אוטם - נזק בלתי הפיך לרקמת שריר הלב, הנגרם כתוצאה מחסימה מלאה של עורק קורונרי (עורקים המקיפים את הלב ומספקים דם ללב). אחד או יותר

גורמים

נשלטים	בלתי נשלטים
סוכרת, עישון	גיל
יתר לחץ דם	מין
מתח נפשי	תורשה
חוסר פעילות גופנית	
תזונה לקויה	
עודף כולסטרול	
עודף משקל	

גורמים

נשלטים	בלתי נשלטים
סוכרת	גיל
יתר לחץ דם	מין
מתח נפשי	תורשה
חוסר פעילות גופנית	אירוע לבבי בעבר
תזונה לקויה	
עודף כולסטרול	
עודף משקל	

סכנות

עלול להידרדר ל - MI

טיפול

הושבה, מנוחה מוחלטת, נט"ן, חמצן, אספירין בלעיסה.

בדר"כ חולף לאחר 15-5 דק' של מנוחה או לאחר נטילת תרופות.

** ברמת השטח אין הבדל בין תעוקת חזה לאוטם בשריר הלב

אנמנזה רלוונטית

- כמה זמן נמשך?

- מה עוצמת הכאב?

- איזה סוג כאב?

- האם מכיר את הכאב?

מה עשה לפני שהופיע?

האם נעשה שימוש בתרופות?

בצקת ריאות Pulmonary Edema

סימנים נוספים

נשימה מהירה ושטחית, דופק מהיר, הזעה קרה ומרובה, חיוורון עד סימני כיחלון, אי שקט

סימנים מיוחדים

החולה יושב ומשתמש בשרירי עזר, **קולות בעבוע או חרחור בעת נשימה**, ל.ד גבוה (בד"כ אי ספיקת לב שמאל)

סכנות

הפסקת נשימה, היפוקסיה ומוות

גורמים

אי ספיקת לב שמאל
אוטם חריף בשריר הלב

טיפול

הושבה עם נטייה קדימה, חמצן, נט"ן, במידת הצורך סיוע נשימתי

בד"כ נראה בפלג גוף תחתון, ולכן צריך להרגיש את הרגל וללחוץ עליה ולבדוק תוך כמה זמן העור חוזר לצבע רגיל

אנמנזה רלוונטית

ידוע על עבר לבבי?
מה קדם לקוצר הנשימה?

נשימת יתר/ היפר ונטילציה (Hyperventilation)

סימנים נוספים

נשימה עמוקה ומהירה מאוד, דופק מהיר, כאבים בחזה, סחרחורת,

סימנים מיוחדים

טכיפנאה, "חוסר הכרה" עם מצמוץ מהיר מאוד בעיניים, נימול באצבעות, לעיתים **ספאזם-כיווץ של אצבעות הידיים**

טיפול

הושבה, הרגעה, חמצן, פינוי.

טיפ- לתת למטופל קש ולהדריך אותו לקחת נשימה ולהוציא בשאיפה את האוויר החוצה דרך בקש באיטיות.

גורמים

-חרדה
-היפוקסיה
-מחלות ריאה
-חום, זיהום, כאב
-הריון
-שימוש בסמים

אנמנזה רלוונטית

-מה קדם לקוצר הנשימה?
האם לחוץ\עצבני\מתרגש?

סכנות

הפסקת נשימה

נשימת יתר- נשימות מהירות מאד או עמוקות מאד הגורמות לסילוק מוגבר של CO2 ויצירת חוסר איזון מטבולי

שבץ מוחי (Stroke)**איסכמי (חסימתי) / המורגי (קרע בכלי דם)****סימנים מיוחדים**

איסכמי- שיתוק צד, קשיים בדיבור/דיבור לא ברור, ירידה במצב הכרה, סחרחורות בחילות והקאות. כאב ראש חמור פתאומי ללא סיבה ידועה, קושי בבליעה, איסכמי- הכי נפוץ, חסימת כלי דם

סימנים נוספים

המורגי- נשימה מהירה/איטית, דופק איטי או רגיל, ל.ד גבוה, בחילות/הקאות, אישונים לא שווים/סטיית מבט
איסכמי- תיתכן סטיית מבט (כתוצאה מפגיעה באספקת הדם לעיניים)
המורגי- פיצוץ כלי דם

סכנות

שיתוק קבוע, חנק, חוסר הכרה, מוות.
*לעולם לא לתת לאדם עם שבץ לאכול/לשתות

סימנים מיוחדים

בד"כ מופיע בגילאים חצי שנה עד 5

סימנים נוספים

נגרמים כתוצאה משינוי פתאומי ומהיר בחום הגוף הפנימי

סכנות

כל אירוע של פרכוס דורש בירור רפואי

טיפול

נתיב אויר, ריפוד הסביבה והשכבה על הצד, חמצן, הפשטה וקירור באמצעות מגבת פושרת, בדיקת סוכר, נט"ן
בדיקת חום- בנגיעה בכפות הרגליים.

אנמנזה רלוונטית

האם הילד/תינוק סבל מחום גבוה?

גורמים

נשלטים	בלתי נשלטים
סוכרת	גיל
עישון	מין (גברים בסיכון גבוה)
מחלות לב	תורשה
יתר לחץ דם	מוצא
TIA שבץ חולף	שבץ קודם
גלולות למניעת הריון	
מחלה של עורק הקרוטיד	

טיפול ובדיקה

שמירה על נתיב אוויר, בדיקת סוכר, חמצן, פינוי דחוף לבי"ח ייעודי. (לא מזמינים נט"ן לוקחים את המטופל ישירות לבי"ח. לבן דחוף)

FAST - בדיקה

-האם צד אחד של הפנים נפול? בקש מהמטופל לחייך
-האם זרוע אחת חלשה או חוזר תחושה? בקש מהמטופל להרים 2 ידיים. האם יד אחת נופלת?
-האם הדיבור משובש? בקש לחזור על משפט שלם
-לבדוק ב2 הידיים לחץ דם

אנמנזה רלוונטית

כמה זמן? -מתי התחילו התופעות? -האם קרה בעבר? כוח גס תקין? -אישונים? -חולשת צד? -בלבול?
*****חשוב**- לשאול מי ראה את המטופל אחרון כדי לדעת כמה זמן עבר מאז תחילת הסימנים

פרכוס חום בתינוקות וילדים

פרכוסים

חשוב

הטיית המטופל לצורך AW

כל ירידה בתפקוד או רמת ההכרה דורש בדיקת סוכר
*כל פרקוס חייב להגיע לבי"ח

סימנים מיוחדים

איבוד הכרה עם פרקוסים,
סימני נשיכת לשון או נזק
לרקמות הפה, אי שליטה
על סוגרים

סימנים נוספים

סיפור רקע, סימנים אופייניים של
גורמי הפרקוסים (חום גבוה,
אפילפסיה, חבלת ראש וכדו')

טיפול

במהלך ההתקף: ריפוד ראש,
חמצן, השכבה על הצד, שמירה על
ABC, ולסלק חפצים סביב המטופל,
נט"ן

לאחר ההתקף: שמירה על
ABC, ניקוי הפרשות מחלל הפה
והאף, חמצן, בדיקת סוכר ופינוי
דחוף לבי"ח.

סכנות

היפוקסיה מוחית ומוות,
שברים ופצעים, אספירציה

גורמים

-חבלת ראש
-אפילפסיה
-שבץ מוחי (בעיקר דימומי)
-הרעלות (תרופות, סמים, אלכוהול ועוד)
-גידול מוחי -גרוורת -מחלת חום
(**בילדים**-פרקוסי חום. **במבוגרים**- דלקת קרום המוח)
-הפרעות מטבוליות (היפוגליקמיה, הפרעות אלקטרוליטיות)

אנמנזה רלוונטית

האם אתה אפילפטי? האם היו התקפי פרקוס בעבר? כמה זמן נמשך ההתקף?
אופי ההתקף- איך היה נראה ההתקף? האם נוטל תרופות נוגדות פרקוסים?
האם אתה סוכרתי? האם יש סימני נשיכה או אי שליטה על סגרים?
היסטוריה של חבלת ראש או מחלת חום לאחרונה?

פרקוסים מתבטאים בשינויים פתאומיים בהתנהגות או ברמת ההכרה כתוצאה מפעילות מוחית בלתי תקינה

עילפון (Syncope)

סימנים מיוחדים

אבדן הכרה זמני, לרוב
נגיע למקרים שמוגדרים
"לאחר עילפון"

סימנים נוספים

דופק מהיר וחלש, נשימה מהירה
ושטחית, זיעה וחיוורון, בחילות
והקאות, חולשה וסחרחורת

לחץ דם נמוך

גורמים

-חבלת ראש
-אפילפסיה
-שבץ מוחי (בעיקר דימומי)
-הרעלות (תרופות, סמים
אלכוהול ועוד)
-גידול מוחי
-מחלת חום
(בילדים-פרקוסי חום.
במבוגרים- דלקת קרום
המוח)
-הפרעות מטבוליות
(היפוגליקמיה, הפרעות
אלקטרוליטיות)

עילפון הינו איבוד הכרה זמני הנגרם עקב
הפרעה באספקת דם/חמצן למוח, שלאחריו
המטופל מתאושש באופן ספונטני

סכנות

צניחת בסיס לשון

טיפול

השכב על הגב, פתח נתיב אוויר,
הרם רגליים (אם אין חשש לפגיעה
בעמוד שדרה), בדיקת סוכר,
חמצן, פינוי.

***לקראת פינוי**- משכיבה לישיבה
לכמה דק', ומישיבה לעמידה

אנמנזה

-מאמץ פיזי קיצוני?
-לחץ?
-האם אכל, שתה?
-סוכרתי?
-קרה בעבר?
-מה הרגיש?

סוכרת - היפרגליקמיה

סימנים מיוחדים

התפתחות איטית, ריח אצטון מהפה, שתן מרובה, עור אדום חם ויבש, צמא ויובש בריריות

סימנים נוספים

דופק מהיר, נשימה מהירה ועמוקה, חולשה, בחילות, הקאות

סכנות

איבוד הכרה, התייבשות, הפרעות קצב, נזק לתאי הגוף

טיפול

נתיב אויר, חמצן, בדיקת סוכר, תן שתיה, או התקן עירוי נוזלים, נט"ן

אנמנזה רלוונטית

אתה סובל מסוכרת?
האם לקחת תרופה?
מה הסוכר שלו כרגע?

גורמים

-גיל
-וירוסים
-תרופות
-מצוקה, לחץ נפשי
-הריון
-מערכת חיסונית פגומה
-טראומה פיזית
-גידולים סרטניים
-בהלה

סוכרת - המחלה המטבולית הנפוצה ביותר בעולם הנובעת כתוצאה מהפרעה בחילוף החומרים בגוף אשר גורמים לעליה ברמת הסוכר

סוכרת (Diabetes Mellitus) היפוגליקמיה

סימנים מיוחדים

ירידה מהירה במצב ההכרה, כעס, בלבול, חולשה, סחרחורת, אי שקט, רעד, פרכוסים

סימנים נוספים

דופק מהיר וחלש, נשימה מהירה ושטחית, זיעה וחיוורון, כאבי ראש

סכנות

מתפתח במהירות נזק מוחי עקב חוסר סוכר לתאי המוח

טיפול

נתיב אויר, חמצן, בדיקת סוכר, לחולה בהכרה: גלוקוג'ל/שתיה ממותקת/דבש, נט"ן
***לאחר 5 דק' ממתן גלוקוג'ל, לעשות בדיקה חוזרת של סוכר.**

***במידה ובהיפו בדיקת הסוכר מציגה ערך תקין יש לחשוד לשבץ**

גורמים

-נטילת יתר של אינסולין
-פספוס של ארוחה/צום
-פעילות גופנית חריגה
-אלכוהוליזם
-מחלות כבד
-זיהום
-גידול בבלב, סרטן
-היפותרמיה

****חשוב** - היפו ללא הכרה עם דופק ונשימה, יש להשכיב את המטופל על הצד!

אנמנזה רלוונטית

סוכרתי? משתמש באינסולין? מתי נעשה שימוש אחרון?
מאמץ גופני קיצוני? האם אכל? האם שתה? פירכס?

מדדים נכונים**קצב נשימה****קצב נשימה תקין על פי גילאים**

גיל	מספר נשימות
ילוד 0-28 יום	40-60
תינוק 28 יום- עד גיל 3	20-30
גיל 3	20-30
גיל 8	12-25
מבוגר	12-20

מהירות וסדירות קצב הלב

טווח דופק תקין על פי גיל	
גיל	פעימות בדקה
פג	100-180
ילוד	100-160
תינוק	110-170
ילד	60-130
מבוגר	60-100

סוכר תקין**60-110**

**בדיקת סוכר רק
בירידה ברמת ההכרה
או כשיש תופעות
נירולוגיות

לחץ דם

ערכי לחץ דם תקינים על פי גיל		
גיל	לחץ סיסטולי	לחץ דיאסטולי
יילוד	60-90	30-55
תינוק	70-110	35-60
ילד	80-115	25-85
מבוגר	90-140	60-90

אלרגיה ואנאפילקסיס (Allergy and Anaphylaxis)

סימנים מיוחדים**תגובה עורית/עינית-**

הסמקה, פריחה מופשטת, בצקות עוריות, גירוד בעיניים, חום ונפיחות וגירודי עור.

תגובה נשימתית- נזלת

וגודש באף, מועקה בגרון, נפיחות בלשון, צפצופים מלווים בקוצר נשימה, שיעול וצרודות

תגובה של מערכת הלב

וכלי הדם- סחרחורת, חולשה, התעלפות, כאבים בחזה, דפיקות לב, דופק מהיר, נפילת לחץ דם.

תגובה של מערכת העיכול-

בחילות, הקאות, שלשולים, נפיחות וכאבי בטן ועיוותים.

תגובה ניירולוגית- כאבי

ראש, סחרחורת, ראייה מטושטשת

סכנות

איום על דרכי אוויר,

קריסה המודינאמית

גורמים

עקיצות בע"ח, פרוות בע"ח אבקנים, תרופות, כפפות לטקס, בוטנים, אגוזים גלוטן מאכלי ים, ביצים, פירות טרופיים, חלב, שומשום

טיפול

תמיכה ב ABC, שמירה על נתיב אוויר, חמצן, נט".

-להרחיק מהגורם המסכן שגרם לאלרגיה
-לשאול את המטופל אם יש לו מזרק אפיפן לידו
אפיפן (ירוק - ילדים, צהוב - מבוגרים)

אנמנזה

האם ידוע על רקע אלרגי?

חשיפה לאלרגן? איזה סוג?

מתי הופיעו הסימנים?

האם יש ברשות המטופל אפיפן?

האם השתמש? **לסייע במידה ולא.**

הגדרת גילאים

מבוגר- מהופעת סימני בגרות
ילד- מגיל שנה עד להופעת בימני בגרות
תינוק- מגיל 28 יום עד גיל שנה
יילוד- עד גיל 28 יום

סדר טיפול בחולה - ABCDE:

A (air) – הערכת מצב נתיב אויר
B (breathing) – הערכת מצב נשימות: עומק, קצב וסדירות, קולות חריגים, תן חמצן לפי הצורך
C (circulation) – הערכת מצב מחזור הדם: לחץ דם, דופק, מצב העור (צבע טמפרטורה, לחות) מילוי קפילארי (פחות מ- 2 שניות פרפוזיה תקינה)
D (disability) – הערכת מצב הכרה: סולם AVPU (ערני, מגיב לדיבור, מגיב לכאב, אינו מגיב) אישונים, סוכר, סינסיטי (עצימת עיניים והחזקת ידיים באויר, דיבור, עיוות בפנים)
E (exposure) – חשיפה

שאלות מכוונות למחלה נוכחית – OPQRST

O (onset/origin) – מה קדם לאירוע / מה מקור התלונה?
P (provokes) – מה גרם לתלונה / או מחמיר אותה?
Q (quality) – איכות / סוג הכאב (לוחץ / דוקר / שורף)?
R (region/radiation/risk factors) – אזור הכאב / הקרנת הכאב / גורמי סיכון
S (severity) – חומרת הכאב או התלונה
T (timing) – מתי התחיל הכאב / כמה זמן נמשך?

מזבב אישונים	גורמים אפשריים
אישוני סיכה	מנת יתר, שבץ בגזע המוח, הרעלת זרחנים אורגניים
אישונים מורחבים	הרעלה, קנביס סינטיטי
אישונים לא שווים	פגיעת ראש, שבץ
סטיית מבט	פרקוס, שבץ

בהצלחה!!

תוכן דיווח

-גיל
-מין
-אבחנה משוערת
-מנגנון חבלה במקרה של טראומה
-פרטים קליניים בסיסים כמו: מצב ההכרה ויציבות
-במקרה שיש צורך במשאבים מיוחדים יש לציין זאת גם כן.